

Sygn. akt *XVII AmC 30943/13*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Maria Witkowska**

Protokolant: sekretarz sądowy Patrycja Żuk

po rozpoznaniu w dniu 27 stycznia 2016 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa **W. M.**

sprawy z powództwa **M. H.**

sprawy z powództwa **J. R.**

sprawy z powództwa **T. A.**

sprawy z powództwa **J. M.**

sprawy z powództwa **M. C.**

przeciwko **J. Z. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B.**

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje stosowania przez J. Z. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B. w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o następującej treści:

„Zawarcie umowy, a jednocześnie realizacja zamówienia, wymaga potwierdzenia złożonego zamówienia, poprzez kliknięcie w link zamieszczony w wysłanej do Nabywcy wiadomości email.”,

II. Zasądza od J. Z. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B. na rzecz W. M. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

III. Zasądza od J. Z. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B. na rzecz M. H. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

IV. Zasądza od J. Z. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B. na rzecz J. R. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

V. Zasądza od J. Z. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B. na rzecz T. A. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

VI. Zasądza od J. Z. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B. na rzecz J. M. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

VII. Zasądza od J. Z. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B. na rzecz M. C. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

VIII. Poleca pobranie Kasie Sądu Okręgowego w Warszawie od J. Z. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B. kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem opłaty stałej od pozwów, od uiszczenia której powodowie byli zwolnieni z mocy prawa,

XI. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt J. Z. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B..

Sygn. akt XVII AmC 30943/14

UZASADNIENIE

Pozwami złożonymi 29 i 30 sierpnia 2013 r. oraz od 02 do 04 i 06 września 2013 r. W. M., M. C., J. M., T. A., J. R., M. H. wnieśli o uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umownego Regulaminu stosowanego przez J. Z. prowadzącą działalność gospodarczą pod firmą (...) „nice one” z siedzibą w B. o treści: „Zawarcie umowy, a jednocześnie realizacja zamówienia, wymaga potwierdzenia złożonego zamówienia, poprzez kliknięcie w link zamieszczony w wysłanej do Nabywcy wiadomości email.”.

Powodowie wnieśli ponadto o orzeczenie zakazu stosowania ww. klauzuli; przeprowadzenie dowodów z wypisu ewidencji działalności gospodarczej pozwanej na okoliczność prowadzenia przez nią działalności gospodarczej oraz wydruku wzorca umowy, jakim posługuje się pozwana na okoliczność stosowania w relacjach z konsumentami klauzuli abuzywnej; zasądzenie na ich rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Swoje roszczenie powodowie oparli na fakcie, że pozwana w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie sklepu internetowego posługuje się, w stosunkach z konsumentami, przygotowanym wzorcem umownym Regulaminem sklepu internetowego dostępnym pod adresem(...) zawierającym kwestionowane postanowienie, na dowód czego załączyli do pozwów zrzut ekranu Regulaminu tego sklepu, zaznaczając, że jest to zrzut według stanu na dzień 25 lipca 2013 r.

Powodowie podnieśli, że wskazany Regulamin ma charakter umowy adhezyjnej, stanowi wzorzec, który nie jest negocjowalny. Wskazali, że zakwestionowane postanowienie jest niedozwolone w rozumieniu art. 385³ kc. Natomiast rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zawiera korespondującą klauzulę w zbliżonym brzmieniu pod pozycją 3165.

Pozwana – J. Z. prowadząca działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B. w odpowiedziach na pozwy wniosła o łączne rozpoznanie określonych w tym piśmie spraw, odrzucenie pozwów z uwagi na powagę rzeczy osądzonej, a ewentualnie z ostrożności procesowej uznała powództwa i wniosła o nieobciążanie jej kosztami procesu. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozwy nie zaprzeczyła, że w Regulaminie jej sklepu internetowego z zabawkami www.(...).pl znalazło się postanowienie o zakwestionowanej przez powodów treści, wskazując jednocześnie, że zapis ten został usunięty z Regulaminu. Tezę o wystąpieniu przeszkody do merytorycznego rozstrzygnięcia w przedmiocie złożonych pozwów wywiodła w oparciu o postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 03 grudnia 2012 r. o sygn. VI ACa 934/12 i postanowienie tego Sądu z dnia 05 marca 2013 r. o sygn. VI ACa 1233/12. Pozwana podała, że strona powodowa skontaktowała się z nią drogą elektroniczną po wniesieniu pozwów, a ich cofnięcie uzależniła od natychmiastowego usunięcia z Regulaminu klauzul rażąco naruszających interesy konsumenta oraz pokrycia kosztów zastępstwa procesowego. Według pozwanej działanie powodów spowodowało zaangażowanie wymiaru sprawiedliwości w sytuacji kiedy efekt w postaci zaprzestania stosowania przez Przedsiębiorcę tej klauzuli mógł zostać osiągnięty w sposób równie skuteczny i szybszy bez zajmowania aparatu wymiaru sprawiedliwości. Pozwana zauważyła, że działania powodów są przedwczesne, nieadekwatne i nieproporcjonalne do celu, którym jest ochrona interesów konsumentów i tym samym jako niemożliwe do pogodzenia z zasadą racjonalności procesu,

muszą prowadzić, wobec osiągnięcia celu postępowania -uznania powództwa i zaprzestania stosowania klauzuli niedozwolonej- do umorzenia postępowania, tak aby nie mnożyć kosztów procesu po obu stronach postępowania.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana – J. Z. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w B. polegającą na sprzedaży produktów na odległość w ramach sklepu internetowego prowadzonego pod adresem www.(...).pl.

Pozwana posługiwała się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym – Regulaminem sklepu internetowego dostępnym na stronie [http://www.\(...\).pl/webpage/regulamin.html](http://www.(...).pl/webpage/regulamin.html), który zawierał w części 2 zatytułowanej „Warunki zawarcia umowy” zakwestionowane przez powodów postanowienie o następującej treści: **„Zawarcie umowy, a jednocześnie realizacja zamówienia, wymaga potwierdzenia złożonego zamówienia, poprzez kliknięcie w link zamieszczony w wysłanej do Nabywcy wiadomości email.”.** (k. 5).

W odpowiedzi na pozew pozwana nie zakwestionowała, iż w Regulaminie sklepu internetowego zawarte było powołane w pozwie postanowienie. Nie zaprzeczyła także, aby stosowała wskazane postanowienie, w związku z czym okoliczność tą należało uznać za przyznaną w oparciu o przepis art. 229 k.p.c.

Wobec nie zakwestionowania treści dołączonego do pozwu wzorca umownego, ani niezgodności kwestionowanego postanowienia z treścią postanowienia zawartego w Regulaminie należało uznać za udowodnione, iż był on stosowany przez pozwaną na podstawie art. 230 k.p.c.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności zaznaczyć trzeba, że Sąd nie przychylił się do wniosków pozwanej o odrzucenie pozwów. Zgodnie bowiem z uchwałą Sądu Najwyższego podjętą w składzie siedmiu sędziów z dnia 20 listopada 2015 r. sygn. akt III CZP 17/15 (Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 2016, Nr 4, poz. 40, str. 1) prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone – także po wpisaniu tego postanowienia do rejestru (art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.) nie wyłącza powództwa o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę, niebędącego pozwanym w sprawie, w której wydano wyrok. Skoro więc pozwana nie przytoczyła żadnej okoliczności, które wskazywałyby, iż była ona pozwaną w sprawie, w której wydano wyrok będący podstawą wpisu do rejestru postanowienia tożsamego, czy choćby podobnego w treści do kwestionowanego w niniejszej sprawie, przyjąć należało, że w sprawie nie występuje negatywna przesłanka procesowa z art. 199 § 1 pkt. 2 k.p.c., bowiem mimo wpisania zbliżonego postanowienia do rejestru wpis ten nie był objęty rozszerzoną prawomocnością materialną.

Przechodząc do meritum Sąd zważył, że w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd dokonuje abstrakcyjnej oceny wzorca celem ustalenia, czy zawarte w nim klauzule mają charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ k.c. Przy czym kontrola abstrakcyjna polega na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy. W przypadku kontroli abstrakcyjnej ocenie podlega treść danego postanowienia wzorca, a nie sposób jego wykorzystania, ponieważ w przypadku kontroli abstrakcyjnej nie bada się umowy, a jedynie wzorzec. Sąd nie analizuje zatem w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy przedsiębiorcą a potencjalnym konsumentem.

Z kolei niedozwolone postanowienia umowne określają przepisy art. 385¹ – 385³ k.c., mające na celu ochronę konsumenta przed niekorzystnymi postanowieniami umowy łączącej go z profesjonalistą.

W myśl art. 385¹ § 1 k.c., za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Z przytoczonego sformułowania wynika zatem, że możliwość uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania zależna jest od spełnienia następujących przesłanek:

- 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, a więc nie podlegało negocjacom;
- 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami;
- 3) ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta;
- 4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższe przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, natomiast brak jednej z nich skutkuje tym, że Sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

Analizując zakwestionowane przez powódca postanowienie w oparciu o w/w kryteria, nie budzi wątpliwości Sądu, że konsumenci nie mieli wpływu na jego treść. Regulamin sklepu został ustanowiony samodzielnie przez Przedsiębiorcę, a zatem należało uznać, że postanowienie stanowiące jego część nie było z konsumentami uzgadniane indywidualnie.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy także, zdaniem Sądu, głównych świadczeń umownych, którymi po stronie Przedsiębiorcy jest przeniesienie własności rzeczy i jej wydanie, a ze strony kupującego jej odebranie i zapłata za tą rzecz.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem jedynie kwestia, czy zakwestionowane przez powódca postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Pojęcie „dobrych obyczajów” (w szczególności w stosunkach umownych między profesjonalistą a konsumentem) zdefiniowała judykatura - w orzeczeniu SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, IC Biul. SN 2006, nr 2, s. 86 wskazano, iż za „sprzeczne z dobrymi obyczajami” należy uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym.

Częstokroć konieczne jest również ustalenie, jak wyglądałyby prawa i obowiązki konsumenta w sytuacji braku analizowanej klauzuli (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2007 roku, sygn. akt III SK 21/06 oraz z dnia 11 października 2007 roku, sygn. akt III SK 9/07). Jeżeli przepisy ogólne stawiają konsumenta w lepszej sytuacji niż postanowienia proponowanej umowy, to w zasadzie postanowienia te należy uznać za niedozwolone. Odstępstwo od

tej zasady możliwe jest tylko, o ile zmiana jest uzasadniona specyfiką wzajemnych świadczeń lub jest kompensowana innymi postanowieniami wzorca.

Mając powyższe na względzie Sąd uznał, że kwestionowana przez powodów klauzula o treści „Zawarcie umowy, a jednocześnie realizacja zamówienia, wymaga potwierdzenia złożonego zamówienia, poprzez kliknięcie w link zamieszczony w wysłanej do Nabywcy wiadomości email.” stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

W odniesieniu do trybu zawarcia umowy sprzedaży zastosowanie mają przepisy ogólne Kodeksu cywilnego, odpowiednio art. 66–72¹ kc. W niniejszej sprawie w kwestii zawarcia umowy zastosowanie ma art. 70 § 1 k.c., który stanowi, że w razie wątpliwości umowę poczytuje się za zawartą w chwili otrzymania przez składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu, a jeżeli dojście do składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane – w chwili przystąpienia przez drugą stronę do wykonania umowy. Zgodnie natomiast z treścią art. 543 kc wystawienie rzeczy w miejscu sprzedaży na widok publiczny z oznaczeniem ceny uważa się za ofertę sprzedaży. W przypadku zatem transakcji kupna- sprzedaży towaru na odległość poprzez sklep internetowy umowa co do zasady dochodzić będzie do skutku w sytuacji oświadczenia przez klienta o przyjęciu oferty Przedsiębiorcy, gdyż jest ono wymagane, co dokonuje się poprzez zaznaczenie przez konsumenta opcji zakupu wybranego w sklepie produktu.

Natomiast w kwestionowanym postanowieniu pozwana wymaga od konsumenta dodatkowego potwierdzenia zamówienia, czyli faktycznie powtórnego potwierdzenia zawartej już umowy. Żaden przepis prawa, ani dobre obyczaje nie nakładają takiego obowiązku. Innymi słowy, pozwana nałożyła na klientów dodatkowy obowiązek, który nie jest niczym uzasadniony.

Co więcej realizacja zamówienia na mocy zaskarżonego postanowienia ma zależeć od ww. uzupełniającej czynności aprobaty zamówienia poprzez link umieszczony w emailu, podczas gdy Przedsiębiorca ma obowiązek wykonania umowy, wynikający z samego faktu jej zawarcia. Nie powinien zatem czekać na wykonanie przez konsumenta kolejnej czynności, ponieważ może mieć to konsekwencje w postaci niewykonania umowy w terminie, jeśli konsument będzie zwlekał z kliknięciem w link lub w ogóle zakończyć się niewykonaniem umowy, pomimo jej zawarcia.

Jednocześnie Przedsiębiorca regulując kwestię zawarcia umowy w sposób podany w postanowieniu wprowadza konsumenta w błąd odnośnie momentu zawarcia umowy, a przez to obowiązków ciążących z racji tego na Przedsiębiorcy.

Wobec tego postanowienie w zakwestionowanym kształcie ma nieuczciwy względem konsumentów charakter, stąd też kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Należy także wskazać, iż okoliczność zaprzestania przez pozwaną stosowania Regulaminu zawierającego zakwestionowane postanowienie po doręczeniu jej pozwów, zgodnie z art. 479⁴⁰ k.p.c. nie ma wpływu na bieg postępowania.

Z tych względów Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwaną w obrocie z konsumentami stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i zakazał jego stosowania na podstawie art. 479⁴² k.p.c.

O wysokości wpisu od pozwu i obciążeniu jego wielokrotnością pozwanej na rzecz Skarbu Państwa z uwagi na ilość złożonych przeciwko niej pozwów, orzeczono na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2014 r., poz. 1025 j.t. ze zm.) i art. 98 § 1 k.p.c., a o kosztach zastępstwa procesowego orzeczono stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. Sąd przyznając powodowi koszty zastępstwa procesowego miał na uwadze, iż wobec tego, że powództwa były uzasadnione, a pozwana stosowała klauzulę abuzywną niekorzystną dla konsumentów należały się one powodowi reprezentowanym przez profesjonalnego pełnomocnika.

Pozwana zwracała wprawdzie uwagę, że przed złożeniem pozwów nie została wezwana do zaprzestania stosowania klauzuli niedozwolonej, jednak nie ma to wpływu w niniejszym postępowaniu na zasądzenie kosztów procesu, w myśl zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Zaznaczenia wymaga, iż w przypadku postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone nie ma podstaw do zastosowania art. 101 k.p.c. Sąd stoi bowiem na stanowisku zbieżnym ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który w postanowieniu z dnia 22 września 2009r. w sprawie VI ACz 1237/09 stwierdził, iż: „(...) samo stosowanie przez pozwaną klauzul niedozwolonych, których dotyczy przedmiotowe postępowanie, stanowiło podstawę do wytoczenia powództwa. W sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone można bowiem wystąpić z takim żądaniem nawet w przypadku zaniechania przez przedsiębiorcę stosowania kwestionowanego wzorca, jeżeli nie upłynęło sześć miesięcy od tego zaniechania (art. 479³⁹ k.p.c.), a ponadto należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z dyspozycją art. 479⁴¹ k.p.c., uznanie żądania pozwu nie może stanowić wyłącznej podstawy do uwzględnienia powództwa, nie można też w tego rodzaju sprawie zawrzeć ugody. Oznacza to w praktyce, iż w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone omawiany przepis art. 101 k.p.c. nie będzie miał zastosowania.”

Publikację prawomocnego wyroku na koszt pozwanej zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c. Koszt publikacji należy do kosztów procesu, a obowiązek publikacji jest konsekwencją wydania wyroku uznającego dane postanowienie wzorca umowy za niedozwolone. Poniesienie kosztów publikacji przez stronę przegrywającą pozostaje poza przebiegiem procesu, w tym okoliczności, które go wywołały. Stosowanie spornych zapisów Regulaminu było faktem i rejestr klauzul niedozwolonych prowadzony przez Prezesa UOKiK ma stanowić źródło wiedzy dla innych przedsiębiorców.

SSO Maria Witkowska